

Coronacrisis: impact op de werkgelegenheid in Holland Rijnland

4 juni 2020

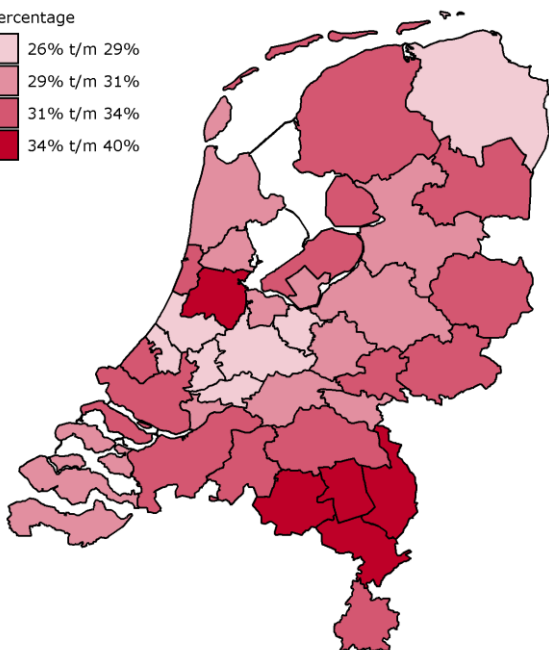
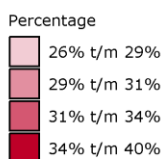

De uitbraak van het coronavirus en de daaropvolgende beheersingsmaatregelen van het kabinet bezorgen de economie flinke schade. Een terugval van werkgelegenheid is onvermijdelijk, ondanks de vele steunmaatregelen die de overheid heeft genomen. Ook de werkgelegenheid in Holland Rijnland wordt getroffen door het coronavirus. In Holland Rijnland werkt ruim een kwart van de werknemers in een sector die te maken heeft met (zeer) grote krimp van werkgelegenheid, zoals de uitzendbranche, horeca en detailhandel non-food. Een vergelijkbaar deel werkt in een sector waarin de werkgelegenheid juist toeneemt, waaronder de zorg en openbaar bestuur.

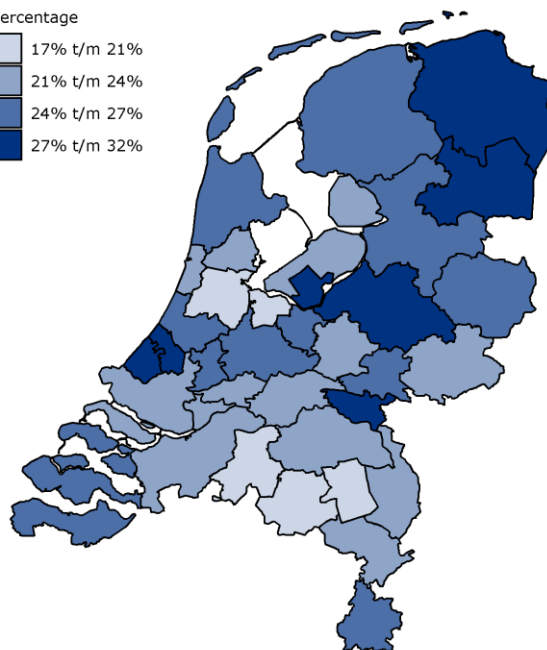
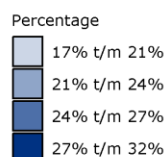
UWV verwacht dat de schade van de coronacrisis op de werkgelegenheid in 2020 op landelijk niveau groot is. Te midden van alle onzekerheid is het duidelijk dat de impact op de werkgelegenheid sterk verschilt per sector. Om die impact inzichtelijk te maken, heeft UWV de sectoren ingedeeld in vijf categorieën die lopen van 'zeer grote krimp' tot 'groei' van werkgelegenheid (zie bijlage 2 voor de methodiek). Aangezien iedere regio zich kenmerkt door een eigen sectorstructuur, verschilt de impact op de werkgelegenheid per regio. Figuur 1 toont per arbeidsmarktregio het aandeel van sectoren met een verwachte grote of zeer grote krimp van werkgelegenheid (links) en het aandeel van sectoren met een verwachte groeiende werkgelegenheid (rechts).

Figuur 1 Verwachte impact op regionale werkgelegenheid in 2020 per arbeidsmarktregio: percentage van de werknemers in sectoren met grote of zeer grote krimp (links) en groei (rechts)

Percentage van de werknemers in sectoren met grote of zeer grote krimp

Percentage van de werknemers in sectoren met groei

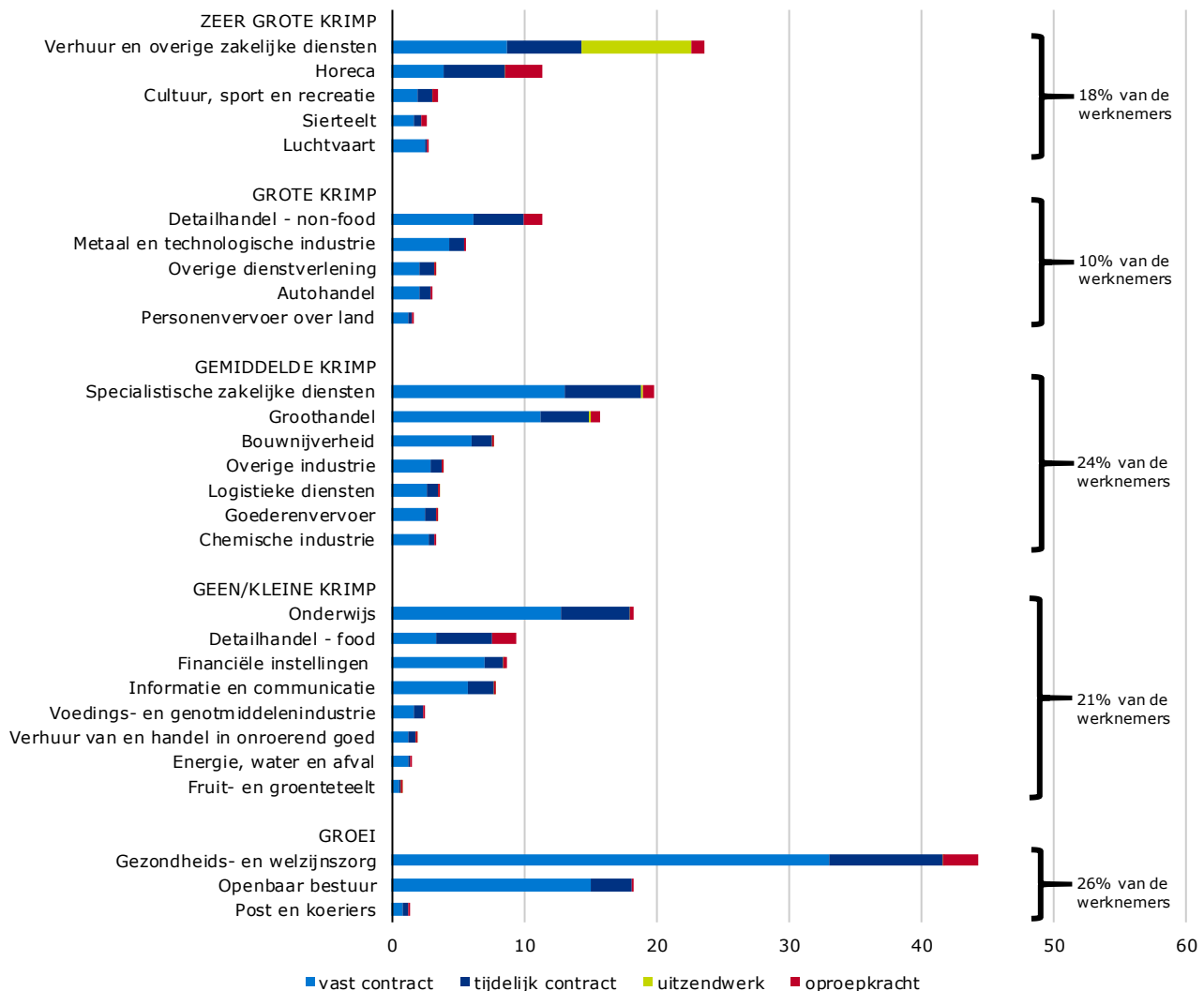
Bron: UWV Polisaadministratie, gecombineerd met SUWI Bedrijvenregister voor de indeling naar sectoren. Peildatum ultimo oktober 2019.

Ruim kwart werknemers Holland Rijnland werkt in zwaar getroffen sector

Holland Rijnland behoort tot de regio's met het kleinste percentage werknemers in zwaar getroffen sectoren. Dit komt door de regionale werkgelegenheidsstructuur, die zich kenmerkt door een sterk aanwezige collectieve sector. Met name zorg en onderwijs zijn goed vertegenwoordigd. De uitzendbranche en transportsector, alhoewel beiden absoluut een factor van belang in de regionale werkgelegenheid, spelen hier een minder grote rol dan elders in het land. Hierdoor werken in Holland Rijnland relatief gezien minder mensen in een zwaar getroffen sector dan in de meeste andere regio's.

Figuur 2 brengt de verwachte impact van de coronacrisis op de regionale werkgelegenheid in 2020 in beeld. Daartoe zijn de sectoren allereerst onderverdeeld in vijf categorieën, variërend van zeer grote krimp (bovenin) tot groei (onderin).¹ De afbeelding toont vervolgens voor iedere sector tot welke categorie zij behoort, hoeveel in Holland Rijnland woonachtige werknemers zij herbergt en, tot slot, de verhouding tussen de verschillende typen arbeidsrelaties.

Figuur 2 Aantal werknemers (x1.000) in Holland Rijnland naar arbeidsrelatie, sector en impact coronavirus

Bron: UWV Polisadministratie (werknemers) gecombineerd met SUWI Bedrijvenregister voor indeling naar sectoren. Peildatum ultimo oktober 2019.

In Holland Rijnland werkt 28% van alle werknemers in een sector die te maken heeft met (zeer) grote krimp van werkgelegenheid. Dit betreft in totaal 68.700 werknemers. Aan de andere kant werkt 45% van de werknemers in een sector die nog relatief weinig last heeft van het coronavirus (gemiddelde of geen/kleine krimp). En tot slot werkt 26% van de werknemers in Holland Rijnland in een sector waarin de werkgelegenheid tijdens de corona-uitbraak groeit. Ter vergelijking: in Nederland als geheel werkt 32% in een sector met grote tot zeer grote krimp in werkgelegenheid, 45% in een sector waarin de gevolgen voor de werkgelegenheid beperkt zijn en 23% in een sector met groeiende werkgelegenheid.

¹ Zie voor meer informatie over deze categorieën bijlage 2.

De sectoren verschillen niet alleen in de mate waarin de coronacrisis hen raakt. Ook de opties om personeel te behouden of juist af te stoten zijn niet in alle sectoren gelijk. Het aandeel werknemers met een flexibel contract in de sector is hierbij van belang. Werkgevers kunnen immers snel reageren op het wegvallen van economische activiteit door het beëindigen van tijdelijke contracten en/of het niet of minder oproepen van oproepkrachten, terwijl het ontbinden van vaste contracten meer tijd en moeite kost. Opvallend is dat sectoren die het meest getroffen worden door de crisis, relatief veel gebruikmaken van flexibele medewerkers. De positie van flexkrachten is daarmee kwetsbaar.

In het onderstaande wordt dieper ingegaan op de diverse sectoren. Daarbij volgt eerst een uitgebreide bespreking van de sectoren in de twee zwaarst getroffen categorieën. Deze sectoren krijgen tot eind 2020 naar alle waarschijnlijkheid te maken met zeer grote of grote krimp van werkgelegenheid. Daarna passeren in een iets beknopter vorm de sectoren met gemiddelde krimp en geen/kleine krimp de revue. Tot slot komen de sectoren die dit jaar banengroei lijken te realiseren als gevolg van de coronacrisis weer wat uitgebreider aan bod. Waar relevant wordt de vergelijking gemaakt met omliggende regio's (bovenregionaal) en Nederland als geheel (landelijk).

Zeer grote krimp in uitzendbranche en horeca

In Holland Rijnland werken 43.800 werknemers in de zwaarst getroffen sectoren. Dat is 18% van alle werknemers in de regio. Van de sectoren met een zeer grote krimp van de werkgelegenheid herbergt de **uitzendbranche** (onderdeel van de sector verhuur en overige zakelijke diensten) in Holland Rijnland veruit de meeste werknemers. Maar ook de **horeca** heeft te maken met een zeer sterk verlies van werkgelegenheid. In beide sectoren zijn relatief veel werknemers met een flexibel contract werkzaam. Zij lopen het grootste risico op verlies van (een deel van hun) werk. Naast 8.300 uitzendkrachten werken er ook veel andere flexwerkers in de zwaarst getroffen sectoren. We vinden hier 4.800 oproepkrachten en 12.000 werknemers met een tijdelijk contract. In totaal behoren zo'n 25.200 werknemers in de zwaarst getroffen sectoren tot de flexibele schil. Zij lopen relatief veel risico op baanverlies.

Uitzendbureaus in de knel

De **uitzendsector** wordt zeer hard getroffen. Veel bedrijven die in de problemen komen door de coronamaatregelen reageren snel met het afstoten van (een deel van) de flexibele schil. Het gaat dan bijvoorbeeld om uitzendkrachten in de horeca, sierteelt of detailhandel. Volgens onderzoek van CNV heeft de helft (49%) van de uitzendkrachten vrijwel geen werk meer door de coronacrisis. De ABU meldt ook dat de uitzendbranche zwaar getroffen wordt. Bijna de helft van de ABU-leden maakt gebruik van de NOW. Het gemiddeld aantal nieuw toegekende WW-uitkeringen aan werkzoekenden vanuit de uitzendbranche lag in Holland Rijnland in maart en april 2020 per week op 55 respectievelijk 99. Ter vergelijking: in maart en april 2019 bleef dit weekgemiddelde in beide maanden onder de 10². Volgens de ABU kon een deel van de uitzendkrachten die hun werk verloren herplaatst worden in vitale sectoren. Met een aandeel in de regionale werkgelegenheid van 6,6% raken de ontwikkelingen in de uitzendbranche Holland Rijnland minder hard dan veel andere Nederlandse regio's. Omliggende regio's als Midden-Holland en Zuid-Holland Centraal laten vergelijkbare percentages noteren, met name in Rijnmond (10,2%) en Haaglanden (10,9%) is het aandeel groter.

Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling	
Aantal werknemers	15.800
Aandeel werkgelegenheid	6,6%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	76%

Lege cafés, restaurants en strandpaviljoens

De **horeca** heeft zwaar te lijden onder de coronamaatregelen. Deze sector kwam vanuit een periode met volop economische activiteit ineens met piepende banden tot stilstand. Nederlanders worden opgeroepen om zoveel mogelijk afstand te houden. Eet- en drinkgelegenheden waren tot 1 juni gesloten. Zij mogen inmiddels weer open, maar kunnen de eerste tijd nog veel minder klanten ontvangen dan vóór de beperkende maatregelen het geval was. Hotels hebben het aantal gasten sterk zien teruglopen. In Holland Rijnland treft dit bijvoorbeeld de binnensteden van Leiden en Alphen, waar zich veel daghoreca bevindt. Tevens zien de vele strandpaviljoens in de kuststreek hun seizoen in één klap in het water vallen, terwijl ook de horecaondernemers rondom de toeristische trekpleisters in de Duin- en Bollenstreek zich het voorjaar heel anders hadden voorgesteld. Met een flexaandeel van 66% bestaat een groot deel van het horecapersoneel in Holland Rijnland uit arbeidskrachten die speciaal voor het hoogseizoen worden aangetrokken. Veel van deze tijdelijke werkgelegenheid gaat op korte termijn verloren.

Horeca	
Aantal werknemers	11.400
Aandeel werkgelegenheid	4,7%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	66%

² Omdat april 2020 een vijfweekse verslagperiode kent is deze maand niet zonder meer te vergelijken met de andere maanden die hier genoemd worden. Dit is ondervangen door eerst per maand een weekgemiddelde te berekenen.

Zetten we het aandeel in de werkgelegenheid van de horeca in Holland Rijnland af tegen dat van de omliggende regio's en Nederland als geheel, dan zien we dat het percentage van 4,7% zowel bovenregionaal als landelijk licht bovengemiddeld te noemen valt.

Geen evenementen tot 1 september, Keukenhof gesloten

Ook **cultuur, sport & recreatie** heeft erg veel last van de coronamaatregelen. Recreatieactiviteiten, sportwedstrijden, voorstellingen en evenementen zijn vrijwel allemaal afgelast. Musea, bibliotheken, theaters en bioscopen mogen sinds 1 juni weer open, sportactiviteiten buiten zijn vanaf 11 mei al meer toegestaan. Naar verwachting mogen campings en vakantieparken vanaf 1 juli weer open. Ook sportscholen, sauna's, sportkantines en casino's kunnen mogelijk per 1 juli open, mits verspreiding van het virus tot die tijd niet te veel is toegenomen. Op 21 april heeft het kabinet besloten dat er in ieder geval tot 1 september - maar waarschijnlijk nog langer - geen evenementen mogen plaatsvinden. Dit betekent onder andere dat Werfpop, Verleiding Festival en andere festivals dit jaar geen doorgang vinden. Maar ook evenementen zoals de Leidse Lakenfeesten, de Rembrandtdagen en de traditionele introductieweek voor nieuwe studenten in Leiden (EL CID) zijn afgelast. Minstens net zo belangrijk voor de regio is bovendien dat de Keukenhof, vorig jaar nog goed voor 1,5 miljoen bezoekers uit binnen- en buitenland, dit jaar gesloten zal blijven. Met een aandeel van 1,5% in de regionale werkgelegenheid, in lijn met het Nederlands gemiddelde van 1,4%, lijkt de impact voor Holland Rijnland op het eerste gezicht relatief beperkt. In omliggende regio's als Midden-Utrecht (1,6%), Zuid-Kennemerland & IJmond (1,9%), Groot Amsterdam (2,2%) en vooral Gooi en Vechtstreek (2,4%) ligt dit percentage hoger. De sector maakt echter ook veel gebruik van de inhuur van zelfstandigen zonder personeel. Qua beroepen gaat het niet alleen om artiesten, maar vooral ook om ondersteunend personeel, zoals technici, cateringmedewerkers, kaartcontroleurs, beveiligers en podiumbouwers. Deze mensen verliezen op korte termijn een groot deel van hun inkomen.

Cultuur, sport en recreatie	
Aantal werknemers	3.500
Aandeel werkgelegenheid	1,5%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	44%

Dalende vraag reisbureaus

Ook **reisbureaus** kampen met een dalende vraag, omdat reismogelijkheden sterk beperkt zijn. De luchtvaart ligt grotendeels stil en veel boekingen worden geannuleerd. Er is wel extra werk in de klantenservice voor het omboeken van reizen. Het aantal nieuwe boekingen is fors gedaald. Voor geannuleerde pakketreizen geeft de Nederlandse reisbranche sinds medio maart speciale vouchers uit met dekking van de Stichting Garantiefonds Reisgelden. Hierdoor hoopt men dat reizigers die hun vakantie (noodgedwongen moeten) annuleren niet massaal hun geld terugvragen en faillissementen voorkomen kunnen worden. Reisbureaus zijn in Holland Rijnland, net als in veel andere omliggende regio's, met 0,3% van de werkgelegenheid slechts zeer beperkt aanwezig. Veel reisbureaus hebben een grote flexibele schil gedurende het hoogseizoen. Werknemers met tijdelijke contracten lopen het risico op korte termijn hun baan te verliezen.

Reisbureaus	
Aantal werknemers	800
Aandeel werkgelegenheid	0,3%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	28%

Klap sierteelt raakt Holland Rijnland relatief hard

Het coronavirus betekent een ongekende klap voor de Nederlandse **sierteelt**. De sector zet normaal gesproken landelijk circa 7 miljard euro om, waarvan ruim 6 miljard door export. Verreweg het grootste deel van de Nederlandse snijbloemen, bollen en planten wordt geëxporteerd naar het buitenland. Door de sterk verminderde export daalt de omzet. Ook binnen de landsgrenzen is er vraagtval door verminderingen van feesten, recepties en evenementen. Hierdoor is er momenteel in de sierteelt beduidend minder werk. Met name flexibele arbeidskrachten worden geraakt. Er is een extra steunpakket afgesproken om ondernemers in de sierteelt financieel te ondersteunen. Een belangrijk deel van deze sector is geconcentreerd in noordelijk Noord-Holland, de Duin- en Bollenstreek en het Westland.

Sierteelt	
Aantal werknemers	2.600
Aandeel werkgelegenheid	1,1%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	36%

De problemen in de sierteelt raken Holland Rijnland (waar de sector 1,1% van de regionale werkgelegenheid vertegenwoordigt), maar bijvoorbeeld ook het omliggende Haaglanden (1,2%) daarom relatief hard.

Wereldwijde uitbraak corona maakt luchtvaart vleugellam

Door de wereldwijde uitbraak van het coronavirus kreeg de **luchtvaart** in februari al met minder klandizie te maken. In maart werd de malaise nog groter en raakte het vliegverkeer in korte tijd gedecimeerd, al neemt het aantal vluchten sinds begin mei weer iets toe en gaat het vrachtverkeer ook door. Veel luchtvaartmaatschappijen komen desalniettemin in de problemen en zien zich gedwongen afscheid te nemen van werknemers. Gelegen in de periferie rondom Schiphol ondervindt ook Holland Rijnland flinke nadelige effecten van deze situatie. Er zijn hier in totaal 2.600 personen werkzaam in de luchtvaart, waarvan 7% op basis van een flexibel contract. Slechts weinig regio's in Nederland hebben meer last van de duikvlucht van de luchtvaart dan Holland Rijnland. Alleen in omliggende regio's als Groot Amsterdam - waar Schiphol toe behoort - en het aanpalende Zuid-Kennemerland & IJmond is het aandeel van de luchtvaart in de regionale werkgelegenheid nog groter.

Luchtvaart	
Aantal werknemers	2.600
Aandeel werkgelegenheid	1,1%
Verwachte impact corona op sector	Zeer grote krimp
Aandeel flexibel contract	7%

Grote krimp detailhandel non-food en metaal- en technologische industrie

In de sectoren die met grote krimp te kampen hebben, werkt zo'n 10% van alle werknemers in Holland Rijnland (24.900). De grootste sectoren binnen dit cluster zijn **detailhandel non-food** (11.300) en **metaal en technologische industrie** (5.500). Het totale aantal flexwerkers in deze groep sectoren bedraagt ongeveer 9.000, waaronder 1.900 oproepkrachten en 7.100 werknemers met tijdelijke contracten. Flexwerkers zijn vooral in **detailhandel non-food** te vinden. Naar verwachting treft de impact op de werkgelegenheid oproepkrachten het eerst.

Wisselend beeld winkels

De **detailhandel** laat een wisselend beeld zien. De winkelstraten veranderden als gevolg van de 'intelligente lockdown'. Waar de **detailhandel food** (onder andere supermarkten) niet of nauwelijks wordt geraakt, is dit anders voor de **detailhandel non-food**. In Holland Rijnland zijn in de totale detailhandel 20.700 werknemers actief, waarvan 11.300 in de non-food. Het aandeel van 4,7% in de regionale werkgelegenheid van deze (deel)sector is zowel bovenregionaal als landelijk gemiddeld te noemen. De impact van de coronacrisis is voor veel winkeleigenaren groot. Veel winkels hebben tijdelijk hun deuren gesloten, zoals kleding- en schoenenzaken, interieurwinkels en kringloopwinkels. Geleidelijk gaat een aantal van hen weer open met inachtneming van de regels van RIVM. Al met al is er in deze branche nog steeds sprake van een flinke omzetsdaling in vergelijking met de situatie vóór de maatregelen om het virus in te dammen. Andere segmenten houden stand, al is het er rustiger dan normaal. Er zijn ook winkels waar het juist druk is, zoals doe-het-zelf zaken en tuincentra. Spellen- en hobbywinkels lijken eveneens garen te spinnen bij de crisis. Ook webwinkels doen het goed.

Detailhandel - non-food	
Aantal werknemers	11.300
Aandeel werkgelegenheid	4,7%
Verwachte impact corona op sector	Grote krimp
Aandeel flexibel contract	46%

Exportgerichte industrie voelt de pijn

De **industrie** is met een totaal aandeel van 6,2% en 15.000 werknemers belangrijk voor de werkgelegenheid in Holland Rijnland. In bepaalde segmenten is nog steeds voldoende of zelfs extra werk. Denk aan voedingsmiddelen, maar ook de biotechnologie in het Leiden Bio Science Park. De **metaal- en technologische industrie** wordt echter zwaar getroffen door de coronacrisis. Dit komt door de sterke internationale gerichtheid. In Holland Rijnland werken in dit deel van de industrie 5.500 werknemers. Nederlandse fabrikanten exporten naar westerse regio's, maar ook landen als China en Zuid-Korea zijn steeds belangrijkere afzetmarkten. Grote, internationaal opererende bedrijven en hun toeleveranciers lagen lange tijd stil vanwege vraaguitval en minder aanvoer van grondstoffen en materialen. Inmiddels starten bedrijven steeds vaker weer op. Volgens Metaalunie vallen de hardste klappen na de zomer, vanwege het opdrogen van orderportefeuilles. Maar ook op dit moment hebben veel bedrijven al te maken met omzetverlies.

Metaal en technologische industrie	
Aantal werknemers	5.500
Aandeel werkgelegenheid	2,3%
Verwachte impact corona op sector	Grote krimp
Aandeel flexibel contract	21%

Net als personeel in de sierteelt, kunnen arbeidskrachten in de industrie nauwelijks thuiswerken. Het deelsegment metaal en technologie heeft in Holland Rijnland met 21% op zichzelf een beperkte flexibele schil. Hier werken echter ook veel uitzendkrachten. Vooral zij verliezen op korte termijn hun baan. Het aandeel van de metaal- en technologische industrie in de werknemersbestand van Holland Rijnland is bovenregionaal gezien redelijk gemiddeld te noemen en naar landelijke maatstaven gering.

Persoonlijke dienstverlening in zwaar weer

De **overige dienstverlening** – waartoe onder meer de **persoonlijke dienstverlening** behoort – zit in zwaar weer. De sector, bestaande uit onder andere kappers, nagelstudio's en massagesalons, kent relatief veel zelfstandigen (zonder personeel). Veel van de werkzaamheden in de persoonlijke dienstverlening konden tijdens de eerste fase van de 'intelligente lockdown' niet meer doorgaan. Vanaf 11 mei zijn diverse contactberoepen weer opgestart, maar wel met aanpassingen. Zo mag er alleen gewerkt worden op afspraak en met voldoende ruimte tussen klanten. Ook de komende tijd zal er daarom in deze sector, ondanks inhaalvraag, hoogstwaarschijnlijk sprake blijven van verminderde omzetten. De overige dienstverlening kent in Holland Rijnland maar een beperkt aandeel in de regionale werkgelegenheid. Met een percentage van 1,4% is hier zowel bovenregionaal als landelijk gezien sprake van een ondergemiddelde vertegenwoordiging.

Overige dienstverlening	
Aantal werknemers	3.300
Aandeel werkgelegenheid	1,4%
Verwachte impact corona op sector	Grote krimp
Aandeel flexibel contract	38%

Box 1 Noodmaatregelen van het kabinet

Het kabinet heeft diverse regelingen getroffen om werknemers en zelfstandigen te steunen. Een van de regelingen is de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor het behoud van Werkgelegenheid (NOW). Sinds 6 april 2020 kunnen werkgevers die een omzetverlies van minimaal 20% hebben een aanvraag indienen voor een loonkostensubsidie via de NOW. De regeling geldt zowel voor personeel met een vaste aanstelling als voor personeel met een flexibel contract. Werkgevers kunnen tot en met 5 juni een aanvraag indienen voor de eerste tranche van de NOW. Het kabinet heeft in mei een tweede termijn van de NOW-regeling aangekondigd (NOW 2.0), voor tegemoetkoming in de loonkosten van juni t/m september. De systematiek is grotendeels hetzelfde, maar de voorwaarden wijken op een aantal punten af van de eerste NOW-regeling. Zo wordt binnen NOW 2.0 de vaste opslag voor opbouw van het vakantiegeld, pensioenpremie en andere werkgeverslasten verhoogd, mogen werkgevers geen bonussen en dividend uitkeren en komt er een inspanningsverplichting om (om)scholing van werknemers te stimuleren. Ook zijn er voor NOW 2.0 afspraken gemaakt over hoe werkgevers moeten handelen als ze toch werknemers willen ontslaan.

Zelfstandigen in de getroffen sectoren zien hun omzet van de ene op de andere dag fors terugvallen. Zij kunnen gebruikmaken van een versoepelde bijstandsregeling bij hun gemeente (Tozo: Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers). Het kabinet heeft in mei bekendgemaakt de Tozo te verlengen tot en met september 2020 (Tozo 2). Tozo 2 heeft enkele aanpassingen ten opzichte van de eerste Tozo. Zo wordt er een partnerinkomenstoets uitgevoerd. Ondernemers die door de maatregelen van het kabinet om het coronavirus te bestrijden directe gevolgen ondervinden, kunnen een beroep doen op een eenmalige tegemoetkoming van 4000 euro per onderneming als ze in de periode tussen 16 maart en 15 juni een omzetverlies van tenminste 4000 euro verwachten en tenminste 4000 euro aan vaste lasten hebben (TOGS: Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19). Ondernemers kunnen tot en met 26 juni een aanvraag indienen. Voor MKB-ondernemers uit de sectoren die onder de TOGS vallen en een omzetverlies van meer dan 30% verwachten komt een nieuwe regeling: de Tegemoetkoming Vaste Lasten MKB (TVL). Bedrijven kunnen op basis van deze regeling in aanmerking komen voor een belastingvrije tegemoetkoming om hun vaste materiële kosten te kunnen betalen. Het gaat om maximaal 50.000 euro. De TVL geldt voor de periode vanaf 1 juni tot en met eind september 2020. Bedrijven kunnen gebruik maken van meerdere regelingen naast en achter elkaar: NOW, TOGS en TVL.

Autohandel heeft het lastig

De **autohandel** heeft het lastig. In tijden van economische tegenwind worden aankopen van personenauto's en bedrijfswagens uitgesteld. Het niet uit te stellen onderhoud en reparatiewerk (APK) gaat wel door. In Holland Rijnland werken 3.000 mensen in de autohandel. Het aandeel werknemers met een flexcontract is met een derde relatief beperkt. Dit maakt dat werkgevers het verlies aan economische activiteit slechts ten dele kunnen ondervangen door op korte termijn afscheid te nemen van flexibele arbeidskrachten. In Holland Rijnland is het aandeel van de autohandel in de werkgelegenheid conform het Nederlands gemiddelde. Ook in de omliggende regio's zien we percentages die zich rondom de 1,3 bewegen, waarbij Haaglanden (0,8%) de kleinste vertegenwoordiging van autohandel kent en Midden-Holland (1,8%) de grootste.

Autohandel	
Aantal werknemers	3.000
Aandeel werkgelegenheid	1,3%
Verwachte impact corona op sector	Grote krimp
Aandeel flexibel contract	33%

Ook minder reizen over land

De **transportsector** wordt in verschillende gradaties geraakt. Naast de luchtvaart lijdt ook het **personenvervoer over land** serieuze pijn. Zo rijdt er sinds de uitbraak van het coronavirus in Nederland bijvoorbeeld minder openbaar vervoer dan normaal. Het OV rijdt sinds 1 juni 2020 weer volgens normale dienstregeling, maar het zal (ook) voor deze sector lastig worden om de anderhalvemetersamenleving kostendekkend vorm te geven. Met een aandeel van 0,7% in de regionale werkgelegenheid, zowel landelijk als bovenregionaal een vrij gemiddeld percentage, is personenvervoer over land in Holland Rijnland niet bijster groot. De gevolgen voor de regionale werkgelegenheid blijven daardoor beperkt. De grootste schade zit bij touringcars, particuliere taxi's en ook doelgroepenvervoer, alhoewel dat op 11 mei weer deels is opgestart voor het leerlingenvervoer naar het speciaal onderwijs. Door vraaguitval lopen bedrijven in deze deelsector veel inkomsten mis.

Personenvervoer over land	
Aantal werknemers	1.700
Aandeel werkgelegenheid	0,7%
Verwachte impact corona op sector	Grote krimp
Aandeel flexibel contract	26%

Gemiddelde krimp in specialistische zakelijke diensten en groothandel

De zeven sectoren met een gemiddelde impact vertegenwoordigen samen 57.300 werknemers in Holland Rijnland. Dat is 24% van de regionale werkgelegenheid. De **specialistische zakelijke dienstverlening** heeft binnen deze categorie de grootste omvang met 19.800 werknemers, gevolgd door de **groothandel** (15.700) en **bouw** (7.700). In de zeven sectoren met gemiddelde krimp aan werkgelegenheid werken in Holland Rijnland in totaal 16.100 flexwerkers.

Geen/kleine krimp in onderwijs, detailhandel food en ICT

De acht sectoren waar relatief weinig werk verloren gaat, herbergen in Holland Rijnland 21% van alle werknemers (50.700). De grootste sector is hier het **onderwijs** met 18.200 werknemers. Ook **detailhandel food** (9.400), **financiële instellingen** (8.700) en **informatie & communicatie** (7.900) zijn met een aandeel tussen de 3% en 4% in het totaal aantal werkenden binnen Holland Rijnland belangrijk voor de regionale werkgelegenheid. Werknemers met een flexibel contract zijn vooral werkzaam in detailhandel food en onderwijs. Gezien de beperkte impact zullen zij echter minder risico lopen op baanverlies dan flexwerkers in eerdergenoemde sectoren.

Groei in zorg, overheid en post & koeriers

Tot slot zijn er drie sectoren die naar verwachting in 2020 banengroei zullen realiseren als gevolg van de coronacrisis. Deze sectoren zijn in Holland Rijnland goed voor ongeveer 63.900 werknemers (ruim 26% van de werkgelegenheid). **Zorg en welzijn** is daarin dominant met zo'n 44.400 werknemers. Daarna volgt **openbaar bestuur** met 18.200 werknemers. Bij de sector **post en koeriers** werken in Holland Rijnland 1.300 werknemers.

Groei in de zorg, maar niet voor alle zorgaanbieders

Zorg & welzijn is met een aandeel van 18,4% veruit de belangrijkste sector in het regionale werknemersbestand van Holland Rijnland. De sector wordt op een heel andere manier geraakt door het coronavirus dan de meeste andere. Het beeld is hier divers.

Ziekenhuizen hebben het zeer druk met het zorgen voor COVID-19 patiënten. Er is vooral veel werk voor verplegend personeel. Tegelijkertijd werd de planbare zorg lange tijd zoveel mogelijk uitgesteld en waren er sinds de uitbraak van het virus minder verwijzingen door huisartsen. Inmiddels probeert men overal in Nederland de reguliere zorg weer op te starten. Dat is niet altijd gemakkelijk; het evenwicht is wankel en veel personeel loopt op de tenen.

In verpleeghuizen en instellingen voor gehandicaptenzorg was na de virusuitbraak enige tijd geen bezoek toegestaan, terwijl dagbesteding en activiteiten werden stopgezet. Dit heeft ertoe geleid dat sommige bewoners tijdelijk door familieleden in huis zijn genomen. Daarnaast bestaan er ook hier zorgen over de (duurzame) inzetbaarheid van personeel. Het gaat dan om een gebrek aan beschermingsmiddelen, het gevaar van overbelasting en toenemend (ziekte)verzuim. Door enerzijds dalende omzetten en anderzijds stijgende kosten dreigen sommige zorgaanbieders in de problemen te komen. In de thuiszorg zeggen klanten bovendien regelmatig niet-noodzakelijke zorg af uit angst voor besmetting, waardoor ook hier sprake is van omzetverlies.

Gezondheids- en welzijnszorg	
Aantal werknemers	44.400
Aandeel werkgelegenheid	18,4%
Verwachte impact corona op sector	Groei
Aandeel flexibel contract	26%

Praktijken van tandartsen, mondhygiënisten en fysiotherapeuten waren lange tijd beperkt geopend (voor spoedzorg of online zorg) of zelfs helemaal gesloten. Inmiddels start men de werkzaamheden weer op. Ook in de kinderopvang loopt het anders dan normaal. Opvang was in de eerste fase na de virusuitbraak alleen beschikbaar voor kinderen van ouders die in cruciale beroepen of vitale processen werken. Vanaf 11 mei zijn de kinderdagopvang en gastouderopvang regulier opengegaan. Per 8 juni geldt dat ook voor de buitenschoolse opvang (vanaf 11 mei in eerste instantie gedeeltelijk geopend). Over de periode waarin ouders geen gebruik hebben kunnen maken van de kinderopvang (16 maart tot 8 juni), ontvangen zij van de overheid een vergoeding ter compensatie van de eigen bijdrage. De vraag naar kinderopvang is echter sterk conjunctuurgevoelig; deze zal vermoedelijk afnemen als de werkloosheid stijgt.

Zorg en welzijn is voor Holland Rijnland een beeldbepalende sector, die landelijk gezien sterk bovengemiddeld aanwezig is. Van alle omliggende regio's komt alleen Midden-Holland met een werkgelegenheidsaandeel van 17,3% enigszins in de buurt. De verwachte werkgelegenheidsgroei van deze sector is daarom ondanks de beschreven knelpunten in beginsel goed nieuws voor de regio.

Overheid heeft het drukker

Openbaar bestuur kent in Holland Rijnland met een aandeel van 7,5% in de werkgelegenheid een naar Nederlandse begrippen vrij gemiddelde aanwezigheid. Het aantal banen bij overheidsorganisaties in de eigen regio is weliswaar relatief gering, maar veel inwoners pendelen bijvoorbeeld richting Den Haag om bij de Rijksoverheid te werken. Ook in vergelijking met omliggende regio's neemt Holland Rijnland qua werkgelegenheidsaandeel van openbaar bestuur een middenpositie in. Dat in Haaglanden met 12,9% een veel groter percentage inwoners in openbaar bestuur werkt mag geen verbazing wekken, maar Zuid-Holland Centraal (13,5%) geldt eveneens als bovenregionale uitschieter. De werkgelegenheid in veel onderdelen van deze sector groeit, soms sterk. Zo leidt de coronacrisis bijvoorbeeld tot een flinke toename van aanvragen voor diverse vormen van inkomensondersteuning. Hierdoor wordt er vaker een beroep gedaan op UWV en gemeenten. Regelingen als de NOW en TOZO, maar ook reguliere vormen van inkomensondersteuning als WW en bijstand worden door hen uitgevoerd.

Openbaar bestuur	
Aantal werknemers	18.200
Aandeel werkgelegenheid	7,5%
Verwachte impact corona op sector	Groei
Aandeel flexibel contract	17%

Coronacrisis bezorgt post en koeriers extra werk

De sector **post en koeriers** heeft vanwege de 'intelligente lockdown' plots te maken gekregen met sterk gestegen vraag. De impuls hier is gerelateerd aan de problemen in de traditionele detailhandel non-food; door (versnelde) verschuiving van retail naar het online kanaal heeft het aantal te bezorgen pakketten sinds medio maart een vlucht genomen. Met toenemende werkgelegenheid bij post- en koeriersbedrijven tot gevolg. Het effect op het totale aantal werknemers in Holland Rijnland is evenwel beperkt. De sector speelt op dat gebied, net als in de rest van Nederland, een marginale rol.

Post en koeriers	
Aantal werknemers	1.300
Aandeel werkgelegenheid	0,5%
Verwachte impact corona op sector	Groei
Aandeel flexibel contract	37%

Bijlage 1 Steunpakket om banen te behouden

De huidige situatie rond het coronavirus raakt de Nederlandse economie hard. Rechtstreeks, maar ook indirect omdat de Nederlandse economie als open economie sterk verbonden is met de situatie in de rest van de wereld. Het kabinet heeft diverse steunmaatregelen in het leven geroepen om zoveel mogelijk werkgelegenheid te behouden. Zo is sinds 6 april de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor behoud van Werkgelegenheid (NOW, zie ook box 1.1) opengesteld voor werkgevers die hun omzet substantieel zien verminderen. Via de NOW kunnen deze werkgevers een tegemoetkoming in de loonkosten van hun werknemers krijgen, waardoor ze het loon kunnen doorbetalen en mensen met een vast of flexibel contract in dienst kunnen houden. Het merendeel van de toegekende aanvragen heeft betrekking op werkgevers in de horeca en catering, detailhandel en commerciële dienstverlening. Werkgevers kunnen tot en met 5 juni een aanvraag indienen voor de eerste tranche van de NOW. Het kabinet heeft in mei een tweede termijn van de NOW-regeling aangekondigd, voor tegemoetkoming in de loonkosten van juni t/m september (NOW 2.0). De systematiek is grotendeels hetzelfde, maar de voorwaarden wijken op een aantal punten af van de eerste NOW-regeling. Zo wordt de vaste opslag voor opbouw van het vakantiegeld, pensioenpremie en andere werkgeverslasten verhoogd, mogen werkgevers geen bonussen en dividend uitkeren en komt er een inspanningsverplichting om (om)scholing van werknemers te stimuleren.

Deze steunmaatregel draagt bij aan het zoveel mogelijk beperken van verlies van werkgelegenheid. Desondanks verwacht UWV dat er schade ontstaat aan de werkgelegenheid. Ook het Centraal Planbureau (CPB) geeft aan dat de steun de klappen verzacht maar dat de werkloosheid toch zal gaan oplopen. De effecten zijn nu nog lastig te kwantificeren: de verspreiding van het virus en de duur van de daaraan gekoppelde maatregelen om het virus een halt toe te roepen zijn nog moeilijk te voorspellen. Ook is er nog weinig zicht op de mate waarin bedrijven zich kunnen aanpassen aan de nieuwe situatie (kan er thuis gewerkt worden? kan een bedrijf zich aanpassen aan de anderhalvemetersamenleving?). En er is nog geen zicht op de exacte effecten van de steunmaatregelen.

Het aantal lopende WW-uitkeringen is sinds de uitbraak van het coronavirus flink gestegen, van 240.200 (eind februari) naar 292.100 (eind april). Dat is een toename van 51.900 WW-uitkeringen in de maanden maart en april (+21,6%). Achter deze toename van het aantal lopende WW-uitkeringen zit een forse toename van het aantal nieuwe WW-uitkeringen dat UWV heeft toegekend in de maanden maart en april. April telde 73.700 nieuwe WW-uitkeringen, ofwel gemiddeld 14.700 per week. Dat weekgemiddelde ligt 65% hoger dan in maart. In die maand kwamen er 37.800 nieuwe uitkeringen bij, gemiddeld 9.500 per week. Het aantal nieuwe WW-uitkeringen nam vooral vanaf de tweede helft van maart toe. In april nam het aantal nieuwe WW-uitkeringen in alle sectoren toe. In maart concentreerde de toename van nieuwe WW-uitkeringen zich in de horeca, cultuursector en uitzendbedrijven en hadden enkele sectoren nog een afname.

Bijlage 2 Diverse sectoren hard geraakt, nog wel veel onzekerheid

Hoewel er nog veel onzekerheid is, wordt het wel steeds duidelijker dat de impact op de werkgelegenheid sterk verschilt per sector. Bepaalde segmenten van de economie worden (nog) niet of nauwelijks getroffen of groeien juist. Maar er zijn ook al sectoren die naar verwachting sterk krimpen. De getroffen sectoren verschillen in de mogelijkheid om op korte termijn te reageren op het stilvallen of verminderen van de economische activiteit. Ze verschillen bijvoorbeeld in de mogelijkheden om andere activiteiten te ontplooiën en ook in de opties die ze hebben om hun personeel te behouden of juist af te stoten. Voor de impact op de werkgelegenheid in een sector zijn ook het aandeel werknemers met een flexibel contract en het aandeel zelfstandigen in de sector van belang.³ Werkgevers die veel mensen met een tijdelijk of flexibel contract in dienst hebben, zullen sneller afscheid nemen van hun personeel in moeilijke economische situaties dan werkgevers met veel werknemers met een vast contract, ook al wordt met de NOW gestreefd naar het zoveel mogelijk in dienst houden van personeel. Zelfstandigen zien hun omzet terugvallen en kunnen minder uren werken dan ze wellicht willen.

UWV verwacht dat met name de verhuur en overige zakelijke dienstverlening (waaronder uitzendbureaus en reisbureaus), de sierteelt, de luchtvaart, horeca en cultuur, sport en recreatie hard worden geraakt. Daarnaast gaat UWV uit van een grote banenkrimp in de metaal en technologische industrie, detailhandel non-food, autohandel, personenvervoer over land en overige dienstverlening (waaronder de persoonlijke dienstverlening als kappers ed.).⁴

Onderstaande figuur laat de verwachte impact op de sectorale werkgelegenheid in 2020 zien van het coronavirus.

Verhuur en overige zakelijke diensten*	zeer grote krimp
Horeca	
Cultuur, sport en recreatie	
Luchtvaart	
Sierteelt	
Detailhandel non-food	grote krimp
Metaal en technologische industrie	
Overige dienstverlening**	
Autohandel	
Personenvervoer over land	
Specialistische zakelijke diensten***	gemiddelde krimp
Groothandel	
Bouwnijverheid	
Overige industrie****	
Goederenvervoer	
Logistieke diensten	
Chemische industrie	geen/kleine krimp
Onderwijs	
Detailhandel food	
Financiële instellingen	
Informatie en communicatie	
Voedings- en genotmiddelenindustrie	
Verhuur van en handel in onroerend goed	
Energie, water en afval	
Fruit- en groenteteelt	groei
Gezondheids- en welzijnzorg	
Openbaar bestuur	
Post en koeriers	

* betreft o.a. uitzendbureaus en reisbureaus.

** betreft o.a. persoonlijke dienstverlening (w.o. kappers en nagelstudio's) en levensbeschouwelijke en politieke organisaties.

*** betreft o.a. reclamebureaus, architecten en accountantskantoren.

**** betreft o.a. vervaardiging van diverse consumentengoederen (w.o. meubels) en reparatie/installatie machines en apparaten.

³ Op het moment van schrijven van dit artikel beschikte UWV nog niet over bruikbare actuele informatie over aantal zelfstandigen per sector. UWV zal de komende tijd meer data gaan verzamelen en ontsluiten en op termijn ook de impact gaan vertalen naar de gevolgen voor de arbeidsmarktregio's en voor de langere termijn.

⁴ Voor de veeteelt, bosbouw en visserij is de impact op de werkgelegenheid nog niet bepaald omdat er meer informatie nodig is over het aantal zelfstandigen in deze sectoren.

Bijlage 3 Bronnen voor de bepaling van de sectorale impact

Sinds het uitbreken van de coronacrisis hebben de economische researchafdelingen van de grote banken analyses gepubliceerd over de sectorale gevolgen van het virus. Het Centraal Planbureau (CPB) besteedt in haar scenario-analyse van 26 maart eveneens aandacht aan de sectoren die het meest getroffen worden. De banken en het CPB concentreren zich op de impact op de productie en/of de omzet van sectoren. De banken drukken de impact uit in cijfers, terwijl het Centraal Planbureau kwalitatieve uitspraken doet. Specifiek voor de sector bouwnijverheid heeft het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) recent een studie gepubliceerd. Daarin wordt de impact op zowel de productie als de werkgelegenheid in de bouw beschreven.

De verwachtingen van de banken, het CPB en het EIB zijn belangrijke bronnen voor de sectorale impact die UWV voor dit artikel heeft ingeschat. De sectorale verwachtingen van deze onderzoeksinstellingen hebben we omgezet in een classificatie van 'zeer grote krimp' tot en met 'groei'.

UWV brengt ook zelf in kaart in welke sectoren sprake is van een tekort aan personeel en in welke sectoren mensen vanwege het coronavirus niet of minder kunnen werken. Hierbij baseren we ons op inventarisaties onder het netwerk van werkgevers(organisaties) en de kennis van de sector- en prognose-experts van UWV over werkgelegenheidsontwikkelingen in sectoren. Voor de sectorale impact die we zelf inschatten, kijken we niet alleen naar de impact op productie, maar vooral naar de werkgelegenheid. We hanteren daarbij een uitgebreidere sectorindeling dan de banken en het CPB doen. Zo maken niet alle banken onderscheid tussen food en non-food in de detailhandel, terwijl de impact voor deze branches sterk verschilt. De verwachtingen van de banken, CPB, EIB en UWV zijn vervolgens gewogen tot één inschatting. Als de inzichten van de verschillende organisaties uiteenlopen, dan hebben we onze eigen inschatting laten prevaleren.

We hebben bewust gekozen voor een classificatie van de impact in vijf categorieën. Exacte voorspellingen zijn op dit moment erg onzeker en kunnen na een week al achterhaald zijn. Een meer globale classificatie is in de huidige situatie zinvoller en voor langere tijd bruikbaar. Maar ook voor een classificatie geldt dat inzichten kunnen veranderen naarmate er meer concrete cijfers over de economie en arbeidsmarkt bekend worden. UWV volgt daarom de ontwikkelingen op de voet en zal de inschatting van de impact aanpassen als er aanleiding voor is.

Geraadpleegde bronnen

ABN AMRO (2020). *Invloed coronacrisis op Nederlandse economie*, 27 maart 2020.

Blaauwberg (2020). *Economische gevolgen Coronacrisis voor de Regio 071*, 6 april 2020.

Blaauwberg (2020). *Effecten van de coronacrisis op de Duin- en Bollenstreek economie*, 15 april 2020.

CPB (2020). *Scenario's economische gevolgen coronacrisis*, 26 maart 2020.

EIB (2020). *Vooruitzichten voor de bouw na de coronacrisis*, 3 april 2020.

ING Economisch Bureau (2020). *Een vijfde van de economie ligt stil in april en mei*, 8 april 2020.

RaboResearch (2020). *Nederlandse economie krimpt dit jaar harder dan in 2009 – vragen en antwoorden*, 9 april 2020.

UWV (2020). *Inventarisatie van acute personeelstekorten en -overschotten*, Update 6 mei.

Colofon

Uitgave

UWV Arbeidsmarktinformatie, 4 juni 2020

Postadres

UWV
Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies
Postbus 58285
1040 HG Amsterdam

Inlichtingen

Frank.Verduijn@uwv.nl

Auteur

Frank Verduijn

Regio in Beeld

Dit rapport geeft een eerste beeld van de impact van de coronacrisis op de werkgelegenheid per sector in de regio. De inzichten uit dit rapport worden de komende tijd verder uitgewerkt. De resultaten hiervan worden verwerkt in de publicatie Regio in Beeld, die is gepland voor het najaar van 2020. Het voorliggende rapport vormt daarmee in feite een voorstudie voor Regio in Beeld.

Deze publicatie is tot stand gekomen in samenwerking met het Werkgeversservicepunt Holland Rijnland.

Volg ons

Disclaimer

Alles uit deze uitgave mag worden overgenomen, echter uitsluitend met bronvermelding. Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

UWV © 2020

De kennispublikaties van UWV hebben betrekking op vier gebieden. Deze kennen een eigen kleurcodering. Zo kunt u snel zien op welk gebied een publicatie betrekking heeft:

 ontwikkelingen in de sociale zekerheid
 arbeidsmarkt en arbeidsparticipatie

 verder professionaliseren van de dienstverlening
 financiële aspecten van de sociale zekerheid